

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Avaldamismärge:

Ülemnõukogu
seadus
algtekst
RT 1990, 2, 25

Eesti Vabariigi immigratsiooniseadus

Vastu võetud 26.06.1990

I. Üldsätted

§ 1. Immigratsiooniseaduse ülesanded

(1) Immigratsiooniseadus reguleerib üksikisikute ja perekondade NSVLiidust ja teistest riikidest Eesti Vabariiki elama asumist.

(2) Käesoleva seaduse ülesanne on soodustada Eesti Vabariigi (edaspidi Eesti) püsirahvastiku säilimist ja kujunemist, tema majanduslike ja sotsiaalsete õiguste kaitset, eestikultuuriga tihedalt seotud inimeste Eestisse elama asumise korraldamist ning ratsionaalset tööhõivet ja inimväärseid elamistingimusi isikutele, kes asuvad käesoleva seaduse alusel Eestisse elama, kahjustamata Eesti alaliste elanike huve.

§ 2. Sisserände kvoot

(1) Sisserändekvoot on Eestises sisserändavate inimeste piir arv, mille suuruse määramisel võetakse arvesse maakondade ja vabariiklike linnade volikogude ettepanekuid.

(2) Sisserändekvoodi, mis ei tohi ületada 0,1% Eesti alalisest elanikkonnast, kehtestab Eesti Vabariigi Ülemnõukogu Eesti Vabariigi Valitsuse ettepanekul igaks kalendriaastaks nii sisserändeliikide kuika maakondade ja vabariiklike linnade lõikes Eesti riigieelarvega samaaegselt ja sellega kooskõlas.

(3) Kvoot hõlmab kõiki Eestisse elama asuvaid isikuid, välja arvatud:

1) kuni 1940. a. 17. juunini Eesti Vabariigi kodakondsusse kuulunud isikud ja nende järglased;

2) NSVLiidu liiduvabariikidesse või teistesse riikidesse õppima, ravile või tähtajalisele tööle suunatud või asunud Eesti alalised elanikud - 6kuu jooksul pärast vastava tähtaja lõppemist;

3) Eestist teistesse piirkondadesse sõjaväkke aegateenima kutsutud Eestialalised elanikud - 6kuu jooksul pärast sõjaväeteenistuse lõppemist;

4) eestlased, sõltumata senisest elukohast ja vastavuses käesoleva seaduse paragrahv 15 lõige 2 punkti 1, 2 ja 3 nõuetega;

5) vabadusekaotuse kohast vabanenud isikud, kes enne kuriteo toimepanemist elasid alaliselt Eestis - 6kuu jooksul pärast vabanemist.

(4) Eesti Vabariigi Ülemnõukogul on õigus kvooti muuta, kui seda tingivad Eesti Vabariigi huvid.

§ 3. Sisserände peatamine

Eesti Vabariigi Ülemnõukogu võib sisserännet piirata või selle peatada, kui sisserändetõttu eestlaste osatähtsus rahvastikus langeb või sisserände peatamist nõuavad vähemalt pooled Eesti vabariiklike linnade ja maakondade volikogud. Sisserände peatamine või piiramine ei takista paragrahv 2 lõikes 3 loetletud isikute Eestisse elama asumist.

§ 4. Eesti Vabariigi Riiklik Migratsiooniamet

(1) Käesoleva seaduse ellurakendamise tagab Eesti Vabariigi Valitsus temapoolt moodustatava Eesti Vabariigi Riikliku Migratsiooniameti (edaspidi Migratsiooniamet) kaudu.

(2) Migratsiooniamet rakendab koostöös kohaliku omavalitsuse organitega ellu Eesti Vabariigi Ülemnõukogu ja Eesti Vabariigi Valitsuse immigratsioonipoliitikat, lähtudes kogu elanikkonna ja sisserändajate huvidest ning vahendades neid.

(3) Migratsiooniamet tagab Eesti Vabariigi Ülemnõukogu poolt kalendriaastaks kehtestatud kvoodist lähtudes kõigi Eestisse elama asumist taotlevate isikute sooviavaldustel lahendamise ja Eestist NSV Liitu või teistesse riikidesse elama asuda soovivate isikute abistamise.

II. Sisserände liigid

§ 5. Pererände reguleerimine

(1) Pererändereguleerimisel soodustatakse perekondade taasühinemist ja perekondade terviklikkuse säilimist.

(2) Kuni 16-aastased lapsed võivad Eestisse elama asuda ainult koos vanemate või neid asendavate isikutega või nende juurde, kus juurestuleb arvestada üle 10-aastaste lastesoovi. 16- ja 18-aastaste noorukite puhul, kes ei moodustaiseseisvat perekonda, ent soovivad ilma vanemate või neid asendavate isikuteta Eestisse asuda, nõutakse viimastelt kirjalikku nõusolekut.

(3) Kvoodi täitmisel tuleb eelistada alaealisilapsi, kes tahavad asuda elama oma vanemate juurde, ja elatanud ning abi vajavaid vanemaid juhul, kui vanemal pole väljaspool Eestit lapsi või hooldajat.

§ 6. Haridusrände reguleerimine

(1) Haridusrände planeerimise aluseks on Eesti Vabariigi kokkulepped NSV Liidu ja teiste riikidega.

(2) Eestisse õppima asujal peab olema suunamiskirvi või õppeasutuse kutse ning alaline elukoht väljaspool Eestit.

§ 7. Töörände reguleerimine

(1) Töörände reguleerimise aluseks on Eesti vajadustõjõu järele, arvestades olemasolevate tööjõuressursside ratsionaalset kasutamist.

(2) Pendelrännet kui töörände erijuhtu reguleerib käesoleva seaduse paragrahv 11.

§ 8. Eirände reguleerimine

(1) Eirändereguleerimise raames lahendatakse käesoleva paragrahvilõikes 2, 3 ja 4 nimetatud isikute Eestisseasumise kõsimumised.

(2) Eestis paiknevate NSV Liidu relvajõudude isikkoosseisu, saatkondade, konsulaatide ja esinduste personali, pagulaste ja poliitilistvarjupaikataotlevate isikute Eestisseasumist ja Eestisviibimist reguleeritakse kuni, ühelt poolt, NSV Liidu, üksikute liiduvabariikide ja teiste riikide ning, teiselt poolt, Eesti Vabariigi vaheliste kokkulepete sõlmimiseni eriseadusandlusega.

(3) NSV Liidu relvajõudude tegevteenistusest reservivõid erruarvatud endised sõjaväelased, kelle alaline elukoht enne sõjaväeteenistusseastumist polnud Eestis, ja nende perekonnaliikmed võivad taotleda elamisloa Eestis üldises korras.

(4) Kvoodi täitmisel endises sõjaväelaste ja nende perekonnaliikmete taotlusi eelistustemääramisel arvestada nimetatud isikute Eestis elatud aega ja adaptatsiooniastet.

(5) Vabadusekaotusekohast vabanenutele, kelle alaline elukoht enne kuriteo toimepanemist polnud Eestis, elamisloa Eestis üldjuhul ei anta.

III. Elamisloa

§ 9. Elamisloa andmine

Kõigile Eestisse saabunuile elamaasumise loa (edaspidi elamisloa) andmise otsustab Migratsiooniamet.

§ 10. Elamisloade liigitus

(1) Elamisloade Eestis jagunevad ajutisteks, tähtajalisteks ja alalisteks.

(2) Ajutine elamisloa (kuni 6 kuud) antakse Eestisse isiklikel motiividel saabunud isikutele nende ajutiseks viibimiseks Eestis töötamise loa väljastamata. Ajutise elamisloa saabeeldusel, et loataotlejal on vähemalt elatusmiinimumi tasemel elatusvahendid, mis on tõendatud Migratsiooni ameti poolt kehtestatavas korras.

Isikute ajutiseks Eestisse sissesõidu kestusega kuni 1 kuuja Eestist läbisõiduks sama perioodi vältel elamisloa ei anta. Sisse- ja läbisõitu reguleeritakse Eesti Vabariigi piirikaitsesüsteemi abil.

(3) Tähtajaline elamisloa antakse Eestis töötamiseks või muukstegutsemiseks kirjalikku kokkulepetomavatele isikutele kehtivusega kuni 3 aastat. Õppeasutusteni kirjalikult arvatud isikutele (õpilased, kursandid, üliõpilased jt.) antakse tähtajaline elamisloa kogu tegelikuks õppeajaks.

(4) Alaline elamisloa antakse isikutele, kes on seotud eestikultuuriga või kellel on Eestile eriti vajalik erialavõi kõrgekvalifikatsioon, kusjuures soodustatakse Eesti Vabariigi kodanike, nende järglaste ning etniliste eestlaste Eestisse asumist.

(5) Väljaspool Eestit alaliselt elavale isikule antakse abiellumise järel Eestis alaliselt elamisloa esmakordsel taotlemisel tähtajaline elamisloa 6 kuuks, teistkordsel taotlemisel tähtajaline elamisloa 6 kuuks ning kolmandal taotlemisel tähtajaline elamisloa 4 aastaks. Nimetatud perioodi möödumisel ja tingimusel, et isik on edukalt läbinud adaptatsiooniperioodi, antakse talle abikaasade ühisel taotlusel alaline elamisloa. Abiellumisel antav elamisloa arvestatakse kvoodi hulka üks kord.

§ 11. Juhud, mil elamisloa ei nõuta

Pendelrännat Eestipiiriladel reguleeritakse kohaliku omavalitsuse organite vahendusel ja nendega kokkuleppel elamisloa andmata Eesti Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatavas korras.

§ 12. Elamisloa andmine erijuhtudel

(1) Isik, kelle elamisloa tähtaeg on lõppenud, kuid kes soovib oma senise töölepingu lõppemise või õppeasutuse lõpetamise järel jääda Eestisse elama, võib taotleda uut tähtajalist või alalist elamisloa üldises korras.

(2) Sõjaväelaste (paragrahv 8 lõige 2) perekonnaliikmetele (abikaasa, hooldust vajavad lapsed ja vanemad) antakse nende vormikohase avalduse põhjal tähtajaline elamisloa.

§ 13. Ajutise ja tähtajalise elamisloa ga kaasnevad piirangud

Ajutise või tähtajalise elamisloa taotleva isiku elukohaks Eestis võib olla kas taotleja töötamise või õppimise koht või tema lähisugulase elukoht kokkuleppel kohaliku omavalitsuse organiga.

§ 14. Administratiivõiguserikkumise või kuriteo toime pannud isiku elamisloa

Administratiivõiguserikkumise või kuriteo toime pannud isiku ajutise või tähtajalise elamisloa kehtivuse vaatab Migratsiooni amet läbi ja otsustab tema poolt kehtestatavas korras.

§ 15. Elamisloa väljaandmine, lõpetamine, tühistamine ja riigilõiv

(1) Elamisloa annab välja, lõpetab ja tühistab Migratsiooni amet.

(2) Elamisloa väljaandmise aluseks on:

1) isiku vormikohane taotlus;

2) kohaliku omavalitsuse organil nõusolek tema haldusterritooriumile elamaasumiseks ning õiend elamisloa saamiseks kindlustamise ja elatusvahendite olemasolu või eeldatava allika kohta;

3) õiend isiku tervisliku seisundi kohta, mis peab sisaldama andmeid õhtlik enakkushaiguste puudumise ning isiku vaimse tervise kohta;

4) abiellumise puhul Eestis alaliselt elava isikuga perekonnaseisuakte registreeriva asutuse vormikohane tõend. Omaotsuse põhjendatuse tagamiseks on Migratsiooni ametil vajaduse korral õigus nõuda isikult täiendavate dokumentide esitamist.

(3) Elamisloa ei anta Eestisse saabunud isikutele (välja arvatud käesoleva seaduse paragrahv

2 lõikes 3 nimetatud isikud), kes on toime pannud tahtliku kuriteo, kes on seaduses ettenähtud korras tunnistatud krooniliseks alkohoolikuks, narkomaaniks, süstemaatiliseks töödistsiplinirikkujaks, samuti vaimuhaigetele, krooniliseks haiguse põdevatele isikutele ning isikutele, kes oma füüsilise seisundi tõttu pole võimelised end ülal pidama ega hooldama (hooldaja puudumisel Eestis).

(4) Elamisloa kehtivuse võib lõpetada elamisloa omava isiku algatusel, ajutise või tähtajalise elamisloa isikute puhul ka käesoleva seaduse paragrahvis 14 kehtestatud korras.

(5) Elamisloa tühistatakse käesoleva seaduse paragrahv 17 lõike 4 ja paragrahv 21 lõike 2 alusel.

(6) Elamisloa tühistatakse lõppemise, sellelõpetamise, selle tühistamise, samuti isikute puhul, kes viibivad Eestis üle 1 kuu ilma elamisloata, teeb Migratsiooni amet isikule kohustusliku ettekirjutuse Eestist lahkumiseks.

(7) Elamisloa väljaandmise, lõpetamise, tühistamisening Eestistlahkumise ettekirjutuste tegemise korra kehtestab Eesti Vabariigi Valitsus. Riigilõivu suurus sätestatakse seaduses.

IV. Töötamisluba

§ 16. Juhud, mil töötamisluba ei nõuta

Alalise elamisloagaisik (käsoleva seaduseparagrahv 10 lõige 4) töötamisluba ei vaja.

§ 17. Töötamisloa väljaandmine ja lõpetamine

(1) Töötamisluba antakse Eesti Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatavas korras.

(2) Tähtajalise elamisloaga isik saab tähtajalise töötamisloa kestusega kuni 3 aastat kindlaksmääratud ettevõttes, asutuses või organisatsioonis töötamiseks.

(3) Tähtajalise töötamisloa alusel töörande korras saabujal peab olema alaline elukoht väljaspool Eestit, kui riikidevaheliste kokkulepetega pole kehtestatud teisiti.

(4) Töölepingu ennetähtaegsel lõpetamisega töötamisloas kindlaksmääratud ettevõttes, asutuses või organisatsioonis kaasneb nii tähtajalise töötamisloa kui ka tähtajalise elamisloa tühistamine.

(5) Eestipiirialadependentsest töötavale ja väljaspool Eestit elavale isikule võib anda alalist töötamisloa, kui kohaliku omavalitsuse organite kokkuleppega polesätestatud teisiti.

V. Ümberasujate abistamine

§ 18. Eestisse elama asujate kohanemise hõlbustamine

(1) Eesti Vabariigi Valitsus rakendab meetmeid, soodustamaks elamisloa saanute kohanemist kohaliku olustikuga, ning loob koos kohaliku omavalitsuse organite, kultuuriautonoomiaühenduste ja ühiskondlike organisatsioonidega elamisloa saanud isikutele eesti keele, kultuuri, ajaloo juriidilise kursustening õppeprogrammide süsteemi.

(2) Alalise ja tähtajalise elamisloa saanud isiku kohanemise gaseotud kulutused kannab tema Eestisse ümberasumist taotlenud ettevõtte, asutus või organisatsioon või üksikisik.

(3) Adaptatsiooniperioodi läbimiseks vajalikud tingimused määrab Eesti Vabariigi Valitsus.

§ 19. Isiku ümberasumine (emigreerimine)

(1) Migratsiooniamet koos teiste huvitatud keskasutustega on kohustatud registreerima kõik Eestist mujale elama asuvad isikud, kessoovivad enam kui 6-kuulise eemalviibimise korras säilitada Eestialalise elaniku staatuse ning kinnitavadseda Migratsiooniameti poolt kehtestatud tähtaegadel.

(2) Omal soovil Eestist ümberasumise puhul reguleeritakse ümberasujatele antavate soodustustega seotud küsimused NSVLiidu keskorganite või üksikute liiduvabariikide võiteisteriikide vastavate organite gaseõlmitavate kokkulepetega kodanike õigusi kaitsvate organisatsioonide kaasabil, lähtudes ümberasuja soovist ja õigusest vabalt elukohta valida.

§ 20. Ümberasujate abistamise fond

Eestisse alamaasujate ja vajaduse korral ka Eestist lahkujate abistamiseks luuakse Migratsiooniameti juurde eelarveline sihtkapital - Eesti Riiklik Migratsioonifond, mille varakujune briigieelarveeraldistest, kultuuriautonoomiaühenduste, isikute ümberasumise initsiaatorite ning ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide ning üksikisikute rahastja materiaalsetest väärtustest. Fondi moodustamise korra kehtestab Eesti Vabariigi Valitsus.

VI. Informatsiooni korraldus

§ 21. Sisserändega seotud informatsiooni koondamine ja edastamine

(1) Migratsiooniamet on kohustatud tutvustama Eestisse elama või tööleasujale enneloandmist käsolevast seadusest tulenevaid õigusi, kohustusi ja piiranguid.

(2) Eestisse elama võitööleasujapoolt valeandmete esitamine toob kaasa elamis- ja töötamisloa väljaandmisest keeldumise või selle tühistamise.

(3) Alalise elamisloa saanud isikud võetakse arvele rahvastikuregistris.

(4) Ajutise ja tähtajalise elamisloa saanudja kuni rahvastikuregistri loomiseni ka alalise elamisloa saanud isikute arvestust peab Migratsiooniamet.

§ 22. Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide kohustused Migratsiooniameti ees

Üksikisikute õiguste ahistamiseks ning ajutise või tähtajalise elamis- ja töötamisloaga isikute õigeaegseks abistamiseks on elamis- või töötamisloa saanud isikutega suhtlevad ettevõtted, asutused ja organisatsioonid kohustatud informeerima Migratsiooniametit 10 päeva jooksul:

1) tööandja - töölepingu ennetähtaegsest lõpetamisest;

2) õppeasutus - õppuriteksmatrikuleerimisest, õpingute lõpetamisest, katkestamisest või üleminekust teise õppeasutusse;

3) õiguskaitsorgan - kõigist temapädevusse kuuluvatest õiguserikkumistest, mison toime pandud elamis- või töötamisloa saanud isikupoolt võitemasuhtes, samuti kohtuotsusest elamisloaga isiku perekonnaseisu muutuse kohta;

4) perekonnaseisuakte registreeriv asutus - elamisloa saanud isiku perekonnaseisu muutusest;

5) kohaliku omavalitsuse organ - tähtajalise elamisloaga isiku ennetähtaegsest lahkumisest tema haldusterritooriumilt.

VII. Muud isikute sisserändega seotud õiguslikud küsimused

§ 23. Eestisse saabuja kohustused

(1) Eestisse saabuja on kohustatud 1 kuust pikema Eestis viibimise korral esitama maa- või vabariikliku linnavalitsusele kirjaliku elamisloa taotluse.

(2) Taotluse on kohaliku omavalitsuse organ kohustatud läbi vaatama 1 kuujooksul selle esitamise päevast ning andma Migratsiooniametile kirjaliku nõusoleku elamisloa vormistamiseks või sellest motiveeritult keelduma.

(3) Eestisse saabuja on kohustatud järgima Eestiskehtivat seadusandlust, austama eestirahvuslikke traditsioone ja tunnustama eesti rahvuse enesemääramise õigust.

§ 24. Kinnisvaraoperatsioonid ja üürilepingud

(1) Eestis paiknevat kinnisvara (väljaarvatud tootmisotstarbeline) võib omandada ostu, müügi või vahetuse teel üksnes Eestis alalist elamisluba omav isik.

(2) Eestis paikneva kinnisvara omandamine pärimise teel või kinkelepingu alusel ei anna eeliseid alalise elamisloa taotlemisel.

(3) Eestis võibeluruumide üürilepingutsõlmida üksnes elamisluba omava isikuga.

(4) Eestis asuval elamu-, suvila-, aiandus-, garaažikooperatiiviliikmeks võib võtta üksnes Eestis alalist elamisluba omavad isikud.

§ 25. Vastutus immigratsiooniseaduse rikkumise eest

Käesolevaseaduse rikkumises süüdi olevad isikud võetakse vastutusele Eesti Vabariigi seadusandlusega kehtestatavas korras.

§ 26. Vaidluste lahendamine

Käesolevaseaduse kohaldamisel tekkivad vaidlused lahendatakse Eesti Vabariigis kehtivas seadusandluses ettenähtud juhtudel kohtu korras.

§ 27. Immigratsiooniseaduse rakendamise kord

(1) Immigratsiooniseaduse jõustumisel toimivad Eesti Vabariigis kehtivad seadusandlikud aktid sedavõrd, kui võrd nad ei ole vastuolus käesoleva seadusega.

(2) Käesolev seadus jõustub 1990. a. 1. juulil.

(3) Käesoleval seadusel ei ole tagasiulatuvat jõudu.

Eesti Vabariigi Ülemnõukogu esimees A. Rüütel

Tallinn, 26. juunil 1990.